

MODELLALAPÚ SZOFTVERFEJLESZTÉS

II. GYAKORLAT COMPILER AS A SERVICE PROJEKCIÓS EDITOROK

DR MEZEI GERGELY BALOGH ÁKOS

A MAI GYAKORLAT

I. Fejezet Fordító, mint szervíz

II. fejezet Projekciós editorok

BLACK BOX – WHITE BOX

- Hogyan működik egy szoftverfejlesztő eszköz? (pl. IntelliJ)
 - Szerkesztjük a kódot
 - Syntax highlight
 - Szintaktikai hibák
 - Kódkiegészítés
 - Futtatjuk a kódot

A fordítás folyamata egy fekete doboz

BLACK BOX – WHITE BOX

- Compiler, mint fekete doboz
 - Mi történik ha hibás? (syntax highlight)
 - Hogyan terjeszthetjük ki?
 - Sok esetben elég, de...
 - A fejlesztőeszköz nem lát bele a fordítóba
 - Al-vezérelt kódkiegészítés? (pl. Github Copilot)

BLACK BOX – WHITE BOX

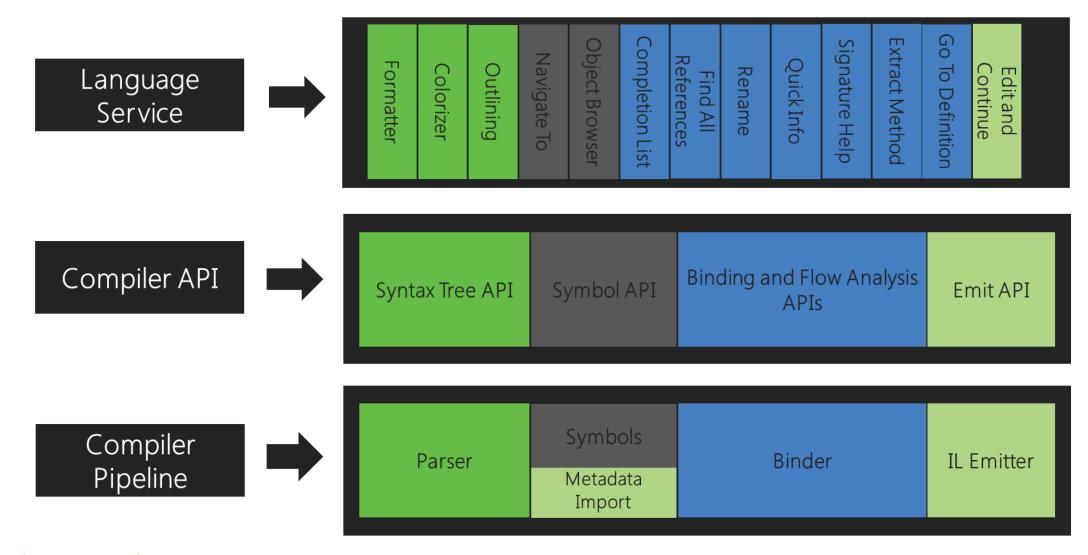
- Compiler fehér dobozként?
- Roslyn Compiler as a Service
 - Kódanalízálás
 - Kódfixálás
 - Refaktorálás
 - Kódgenerálás
 - Visual Studioba beépülve

```
static void Main(string[] args)
{
    int i = 1;
    int j = 2;
    int k = i + j;
}
```

COMPILER AS A SERVICE

- CaaS miért jó?
 - Saját (csapatszintű) kódkonveciók követése
 - Könyvtárak javasolt használata
 - Segítség az általános konvenciókhoz, mintákhoz

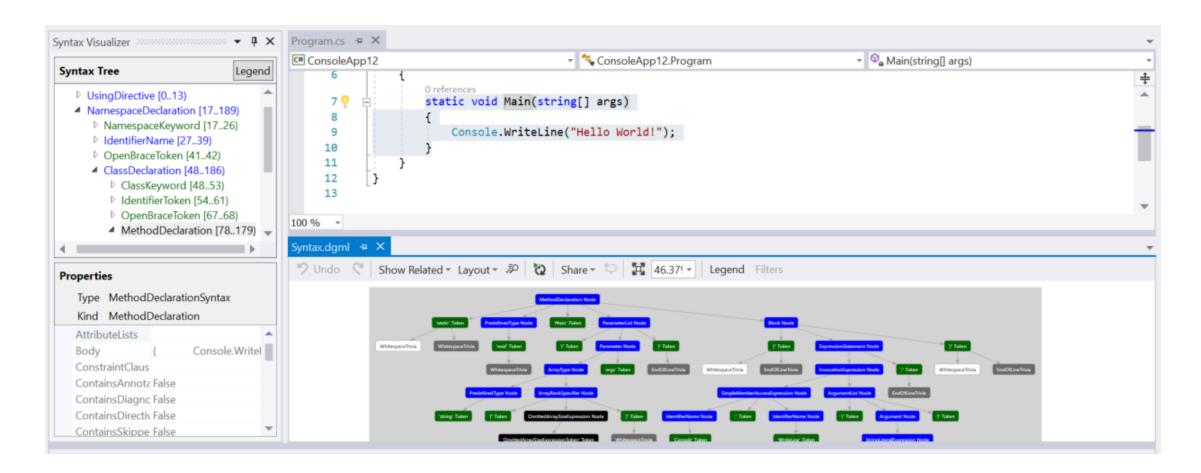
ROSLYN - FELÉPÍTÉS

ROSLYN - FELÉPÍTÉS

- Compiler APIs
 - A fordítás lépései során előálló információk
- Diagnostic APIs
 - Kód diagnosztika, MSBuild és VS integráció
- Scripting APIs
 - Kódvégrehajtás
- Workspace APIs
 - Solution-szintű analízis és refaktorálás

DEMO: SZINTAKTIKAI ELEMZÉS (SYNTAX ANALYZER)

DEMO: SZEMANTIKAI ELEMZÉS (DATA FLOW, CONTROL FLOW)

- Felhasználhatóak a szemantikai elemzés eredményei
 - Adatfolyam
 - Milyen szimbólumok vannak definiálva?
 - Melyik szimbólum hol érhető el? Mit fed az adott név?
 - Használja-e bárki az adott szimbólumot (változót)?
 - Vezérlésfolyam
 - Milyen értékekkel térhet vissza egy adott metódus?

DEMO: EDITOR BŐVÍTÉS (DIAGNOSTIC ANALYZER, CODE FIX PROVIDER)

```
TypeInferenceRewriter.cs
Program.cs + X
                                                     Program.cs
                                                                                                                                     ▼ Ø<sub>a</sub>
                                                                 ▼ TransformationCS.Program
C# TransformationCS
       6

─ namespace TransformationCS

                   O references | O changes | O authors, O changes
                   class Program
       9
      10
                       O references | O changes | O authors, O changes
                        static void Main(string[] args)
      11
                            Compilation test = CreateTestCompilation();
        Generate method 'Program.CreateTestCompilation'
                                                               SCS0103 The name 'CreateTestCompilation' does not exist in the current
                                                               context
      16
      17
      18
      19
                                                                   private static Compilation CreateTestCompilation()
      20
     21
                                                                       throw new NotImplementedException();
      22
      23
      24
      25
                                                                Preview changes
      26
      27
```

DEMO: FUTÁSIDEJŰ KÓDFUTTATÁS (SCRIPTING API)

https://github.com/dotnet/roslyn/blob/main/docs/wiki/Scripting-API-Samples.md

A MAI GYAKORLAT

I. Fejezet Fordító, mint szervíz

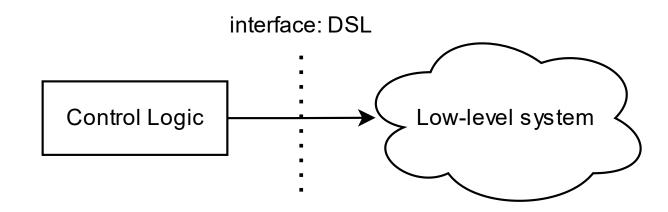
II. fejezet Projekciós editorok

SZAKTERÜLETI NYELV TERVEZÉSE

- "Ha lenne egy olyan nyelvem, amivel […], akkor könnyebb lenne az életem."

- Vezérlési logika:
 - Magas szintű
 - Jól elhatárolható
- Végrehajtás:
 - Alacsony szintű
 - Algoritmizálható

SZAKTERÜLETI NYELV TERVEZÉSE

- Mi kell egy nyelvhez?
 - Szakterületi fogalmak
 - szimbólumok
 - szemantikai tartalom
 - Szakterületi szabályok
 - kapcsolódási szabályok
 - Feldolgozási eljárás
- Gondolatkísérlet: rendszerleírás szóhisztogram » gyakoriságból szótár 🙂

"ez a szótáram…"

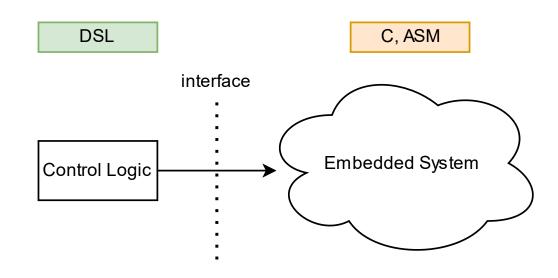
"de mit jelentenek a szavak?"

"hogyan alkotok mondatot?"

"hogyan értik majd meg?"

NYELVTERVEZÉS PÉLDA: BEÁGYAZOTT RENDSZER VEZÉRLÉSE

- Összetett folyamat végrehajtása
 - Milyen lépések vannak?
 - a magas szintű leírás hatékony
- Összetett beágyazott rendszer
 - Hogyan hajtom végre a lépéseket?
 - regiszter szintű vezérlés szükséges

 Megoldás: Adok egy DSL-t, amivel leírom a folyamatot, majd a leírásból generálok C kódot

NYELVTERVEZÉS – MUSIC VISUALISER (VSR)

- Ötlet: "Zenére ugráljanak a fények, és legyen szép"
- Leírás:

"Ha szól a hegedű, legyen egy fény kék.

Ha a gitár szól, akkor legyen minden piros.

Ha mindkettő szól, akkor legyen minden lila."

- Célhardver: RGB LED szalag
 - WS2812B NeoPixel strip, 8MHz-es SPI buszon PWM négyszögjel kódol RGB biteket... ha a gitár szól, akkor legyen a Duty cycle 32%...? ©

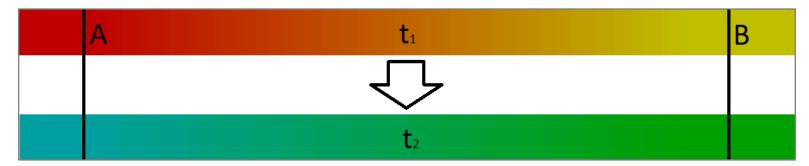
VSR – MODELLEZŐ TÉR DEFINIÁLÁSA

- Dtlet: "A zene spektruma modulálja a LED-ek fényerejét."
 - részleges automatizálás
 - szűkíti a nyelv modellező terét

VSR – MODELLEZŐ TÉR DEFINIÁLÁSA

- Probléma: Minden időpillanatban definiálni kell az összes LED színét.
- Dtlet: "A nyelv pillanatnyi állapotokat rögzítsen, köztük interpolálhatunk."
- » rövidíti a leírást
- » cserében komplexebb lesz a feldolgozás

A,B rögzített LED-ek; t l,t2 rögzített időpillanatok

VSR – ELŐZETES SPECIFIKÁCIÓ

- Ha lenne egy olyan nyelvem, ami alkalmas:
 - Egyes időpillanatokban...
 - egyes LED-ekhez...
 - egyes színt hozzárendelni.
- És lenne egy olyan interpreterem, ami:
 - Kiszámolja a zene a spektrumát...
 - Interpolálja a rögzített időpillanatokat...
- Akkor könnyen le tudnám írni egy zene vizualizációs logikáját. ©

VSR – MINIMÁLIS SZINTAXIS

- Szótár:
 - Időpillanat, LED, szín
- Feldolgozás:
 - Interpolálás, spektrum
- Szótár-feldolgozás interfész:
 - » Szavak kapcsolódási szabályai
- Segítség:
 - "Hogyan lenne kényelmes…?"

at 02:16

LED[12] Magenta

LED[120] Green

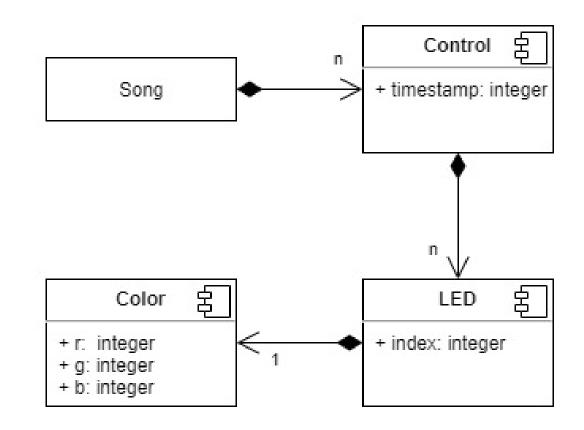
at 03:00

LED[0] Black

LED[67] White

VSR - SZÓTÁR

- DSL-interpreter interfész
 - szemantika
- OOP megközelítés
 - Szavak
 - objektumok
 - Nyelvtan
 - kompozíció

VSR - MEGVALÓSÍTÁS

- Első gondolat:
 - Saját szövegszerkesztő, syntax highlight, compiler 😊
- Lehet máshogy is:
 - JetBrains MetaProgramming System ©
 - minden nyelvhez integrált szerkesztőfelület
 - » speciális szerkesztő: nincs szintaktikai hibalehetőség
 - » minden nyelvhez integrált fordító
 - MPS: nyelvtervező szakterületi nyelvek sokasága ©

MPS BEVEZETÉS: OOP

- MPS terminológia:
 - Objektumok
- » Concepts
- Attribútumok
- » Properties

Kompozíció

» Children

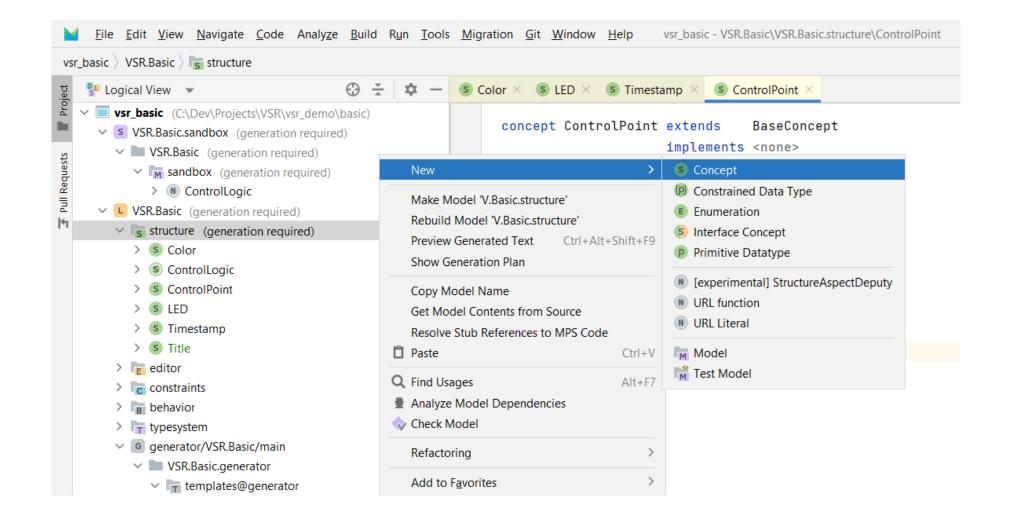
Interface

» Projectional editor

Fordító

- » Generator
- Munkaterület
- » Sandbox

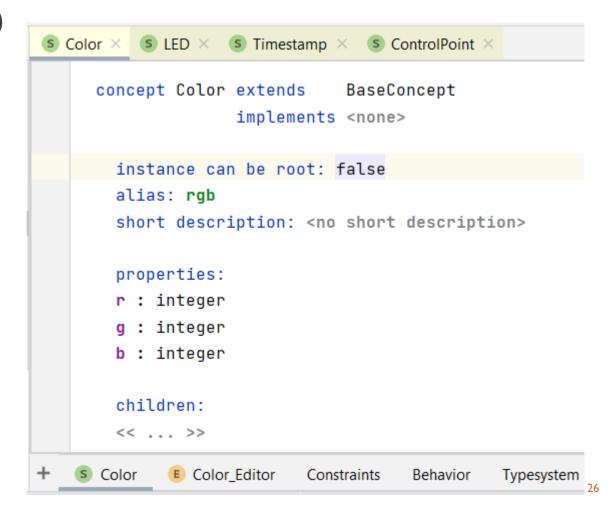
MPS – CONCEPT LÉTREHOZÁSA

MPS-VSR – COLOR CONCEPT KONFIGURÁLÁSA

- Properties:
 - Primitív adatrekordok (string, int, bool)
 - Színcsatornák » integer
- Alias:
 - Rövid példányosító azonosító

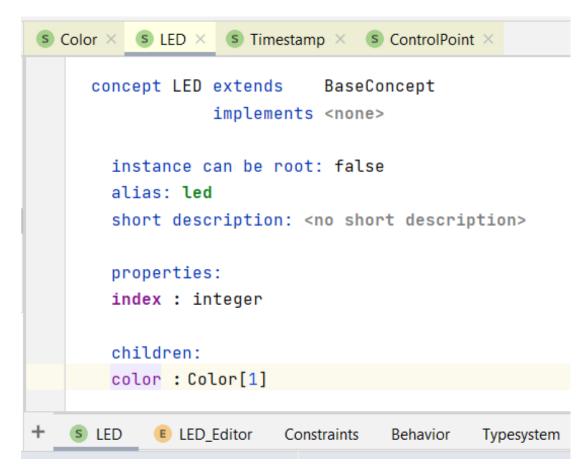
Advanced: Constraints

MPS-VSR – LED CONCEPT

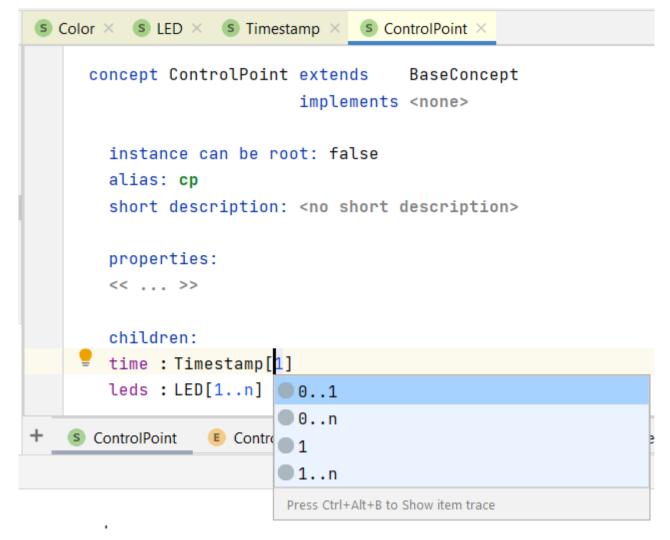
- Children:
 - Concept tartalmazása
 - Kardinalitás?
 - Behelyettesíthetőség?
 - Egymásba ágyazott konstruktorok
 - Behavior fül

Advanced: Extends, Implements

MPS-VSR – CONTROL POINT

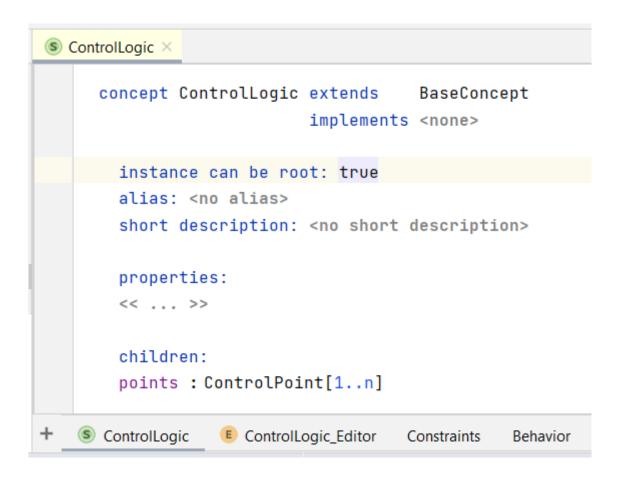
- Timestamp létrehozása nem új
- Kardinalitás:
 - Projekcionális ☺
 - automatikus példányosítás
 - 0..1 » szerkesztői döntési lehetőség
 - 0..n » tetszőleges kollekció
 - I..n » nem üres kollekció

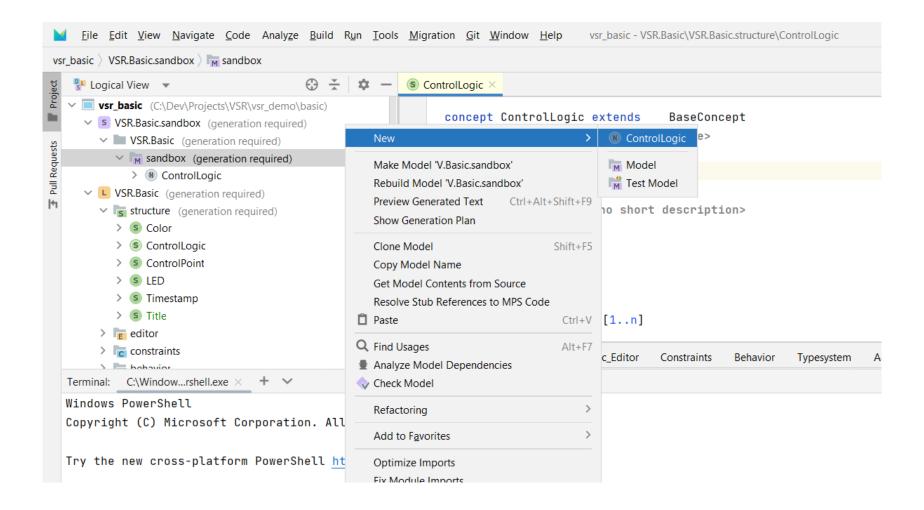
MPS-VSR – CONTROL LOGIC

- Root:
 - Sandboxban példányosítható
 - szintaxisfa gyökere
 - szintaxisfa?

Szótár, nyelvtan kész. ©

MPS-VSR – SANDBOX

MPS-VSR – DEFAULT EDITOR

```
leds:
 LED {
   index : <no index>
   color :
      color {
        r : <no r>
        g : <no g>
        b : <no b>
```

MPS-VSR – SAJÁT EDITOR

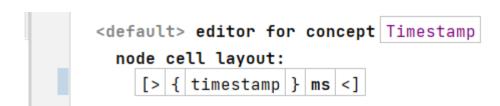
- Editor:
 - Projekcionális ©
 - Minden concept-nek van sajátja
 - Publikus interface
 - Szöveges, grafikus, interaktív elemek

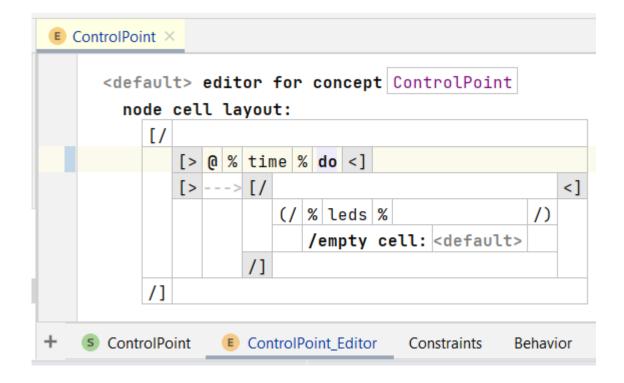
Advanced: Editor components, öröklés

```
■ Color ×
     <default> editor for concept Color
       node cell layout:
         [> ( { r } , { g } , { b } ) <]
   S Color
            E Color_Editor
                          Constraints
                                    Behavior
  ( <no r> , <no g> , <no b> )
        ( 128 , 128 , 128 )
```

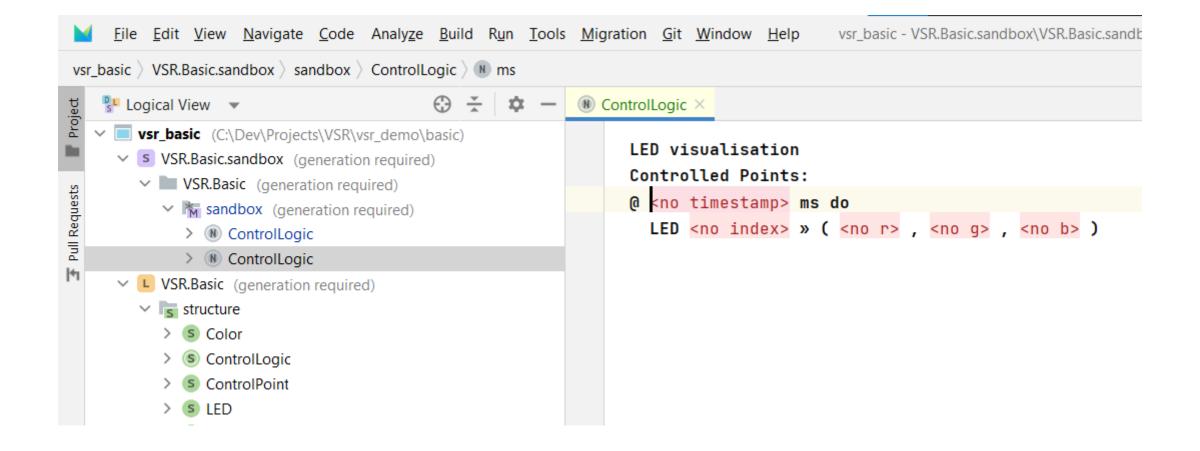
MPS-VSR – EDITOR PÉLDÁK

- Editor:
 - Mértékegységek
 - Timestamp » ms
- Összetett editorok:
 - Egymásba ágyazás
 - Indent, layout
 - Kollekciók

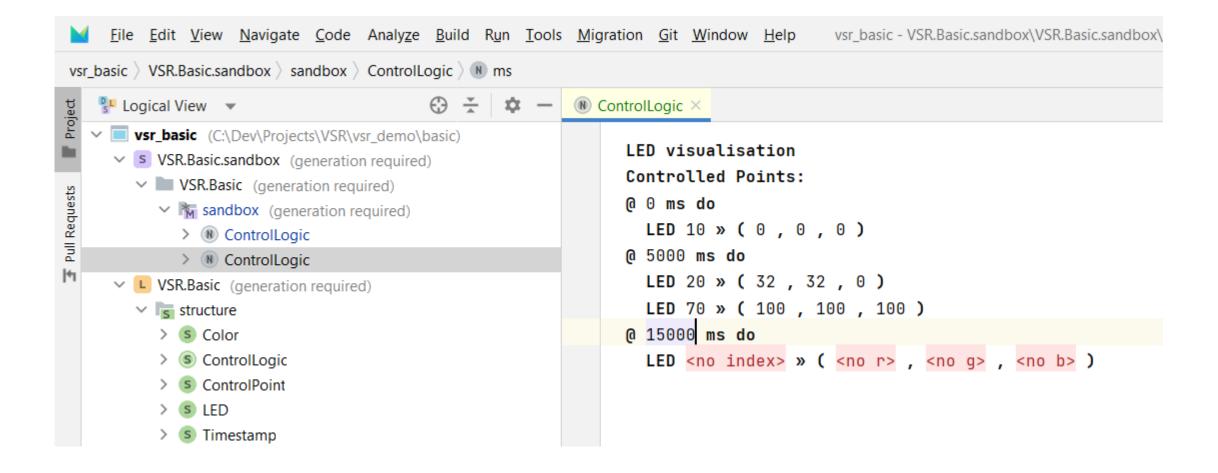

MPS-VSR - SANDBOX

MPS-VSR - SANDBOX

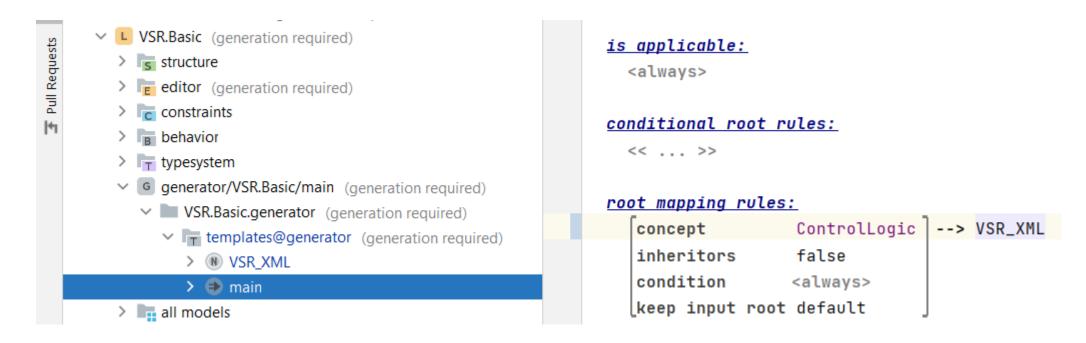

MPS - KÓDGENERÁLÁS

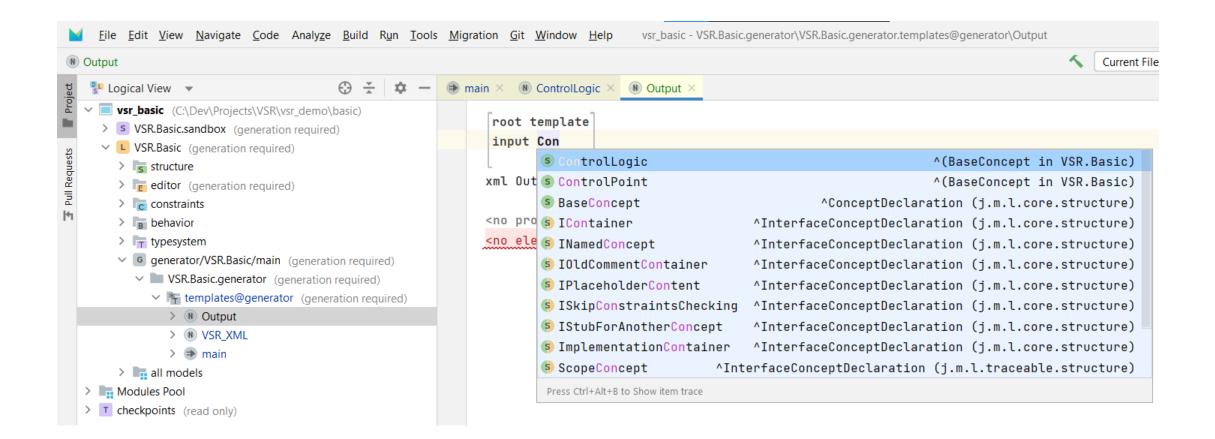
- Minden nyelvhez tartozhat saját generátor
- Bemenet: AST » Input model
- Kimenet: AST » Output model (» forráskód)
- Általunk definiált transzformáció
 - Átalakítás » redukciós szabályok
 - Beillesztés » makrók

MPS-VSR – GENERÁTOR KONFIGURÁLÁSA

- Kimenet: XML fájl » jetbrains.mps.core.xml natív nyelv
- Minden ControlLogic conceptből legyen XML » Root mapping rule

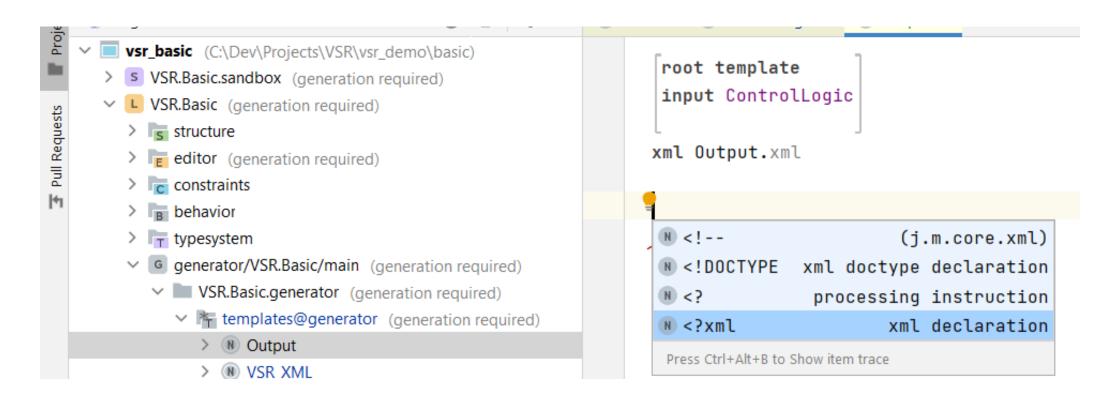

MPS-VSR – GENERÁTOR BEMENETE

MPS-VSR – XML FEJLÉC

Projekcionális – nincs szintaktikai hibalehetőség!

MPS-VSR – XML ELEMENT

vsr_basic (C:\Dev\Projects\VSR\vsr_demo\basic)
> \$ VSR.Basic.sandbox (generation required)

VSR.Basic (generation required)
> \$ structure
> \$ editor (generation required)
> \$ constraints
> \$ behavior
> \$ typesystem

VSR.Basic.generator (generation required)

VSR.Basic.generator (generation required)

VSR.Basic.generator (generation required)
> \$ Output
> \$ Output

> main

```
root template
input ControlLogic

xml Output.xml

<?xml version = "1.0" encoding = "default" standalone = "default" ?>

<no element>

N <element/> (j.m.core.xml)

Press Ctrl+Alt+B to Show item trace
```

MPS-VSR – GENERÁTOR MAKRÓK

- Gyakori makrók
 - Property
 - Сору
 - Loop

- Példa:
 - Minden ControlPoint-hoz új XML sor

```
root template
 input ControlLogic
xml Output.xml
<?xml version = "1.0" encoding = "default" standa</pre>
<ControlLogic>
  <ControlPoint> </ControlPoint>
                     Intentions
    Add LOOP macro over node.points
    Add LOOP macro over node.smodelAttribute
    Add Node Macro
    Apply COPY_SRCL over node.points
    Apply COPY_SRCL over node.smodelAttribute
    Turn to Element
       Attach Mapping Label
```

MPS-VSR – PROPERTY MAKRÓ

- Property makró
 - Koncepció példányából
 - Generál kódot
 - » string kimenetű függvény

- Példa:
 - Timestamp

```
<ControlLogic>
         $L00P$ < ControlPoint>
                   <Timestamp>$ [1000] </Timestamp>
          E ControlLogic_Editor
+ Logic
                                Constraints
                                            Behavior
                                                       Typesystem
                                                                    Actions
                                                                             Refa
Inspector
jetbrains.mps.lang.generator.structure.PropertyMacro
       property value
      comment : <none>
      value : (templateValue, genContext, node)->string {
                  string str = Integer.toString(node.time.timestamp);
                 return str;
```

MPS-VSR – LOOP MAKRÓ

- Loop makró
 - Kollekciók bejárása
 - Bejárás felüldefiniálható
 - » sequence visszatérésű függvény

- Példa:
 - Minden LED színét kiírjuk

```
<ControlLogic>
        $L00P$ $L00P$ [
                  <Timestamp>$[1000]</Timestamp>
                  $LOOP$[<Color>$[(R=100,G=100,B=100)]</Color>]
                </ControlPoint>
      </ControlLogic>
+ Logic
          E ControlLogic_Editor
                              Constraints
                                          Behavior
                                                    Typesystem
                                                                Actions
                                                                         Refa
Inspector
jetbrains.mps.lang.generator.structure.LoopMacro
      iterate over sequence of nodes
      comment
                            : <none>
      mapping label
                           : <no label>
      iteration sequence : (genContext, node)->sequence<node<>> {
                               node.leds;
```

MPS-VSR – FORDÍTÁS

```
    LED visualisation
    Controlled Points:
        @ 0 ms do
        LED 10 » ( 0 , 0 , 0 )
        @ 5000 ms do
        LED 20 » ( 32 , 32 , 0 )
        LED 70 » ( 100 , 100 , 100 )
        @ 15000 ms do
        LED <no index> » ( <no r> , <no g> , <no b> )
```



```
■ ControlLogic × 

■ VSR_XML.xml ×

       <?xml version = "1.0"?>
       <ControlLogic>
         <ControlPoint>
           <Timestamp>0</Timestamp>
5
           <Color>(R=0,G=0,B=0)</Color>
         </ControlPoint>
         <ControlPoint>
           <Timestamp>5000</Timestamp>
           <Color>(R=32,G=0,B=0)</Color>
10
           <Color>(R=100,G=100,B=100)</Color>
11
         </ControlPoint>
12
         <ControlPoint>
13
           <Timestamp>15000</Timestamp>
           <Color>(R=0,G=0,B=0)</Color>
14
15
         </ControlPoint>
16
       </ControlLogic>
```

VSR DEMÓ

VSR-DSL

VSR-XML

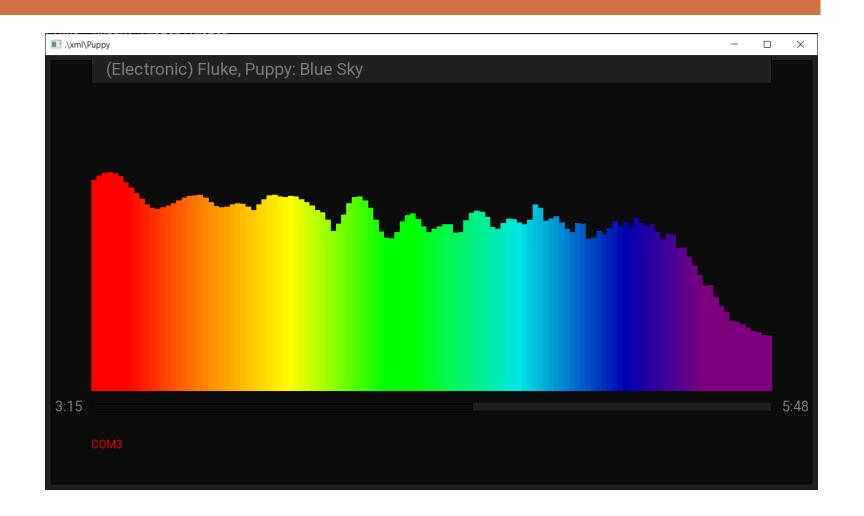
C++ szimulátor

STM32 MCU

RGB szalag

MPS KITEKINTÉS

- Felhasználási lehetőségek
 - Okosóra firmware konfigurációja, pl. menürendszer DSL » C kód
 - Rendszerek tesztjeinek modellezése, pl. unit-teszt DSL » tesztesetek generálása
 - Adminisztratív feladatok automatizálása, pl. pénzügyi jelentések generálása
 - GPGPU modellező DSL » pl. GPU kernelek generálása és debuggolása
 - Matematikai DSL » pl. tételbizonyító környezet
 - Szakorvosi DSL » pl. diagnózist segítő környezet

KÖSZÖNJÜK A FIGYELMET!

TEACH A COURSE